

G EEN SCHAAP IN DE KUDDE

ARNO, OP DE WIP TUSSEN ONTROERING EN BANALITEIT

De Amerikanen hebben Tom Waits, de Vlamingen hebben Arno. De 64-jarige zanger met de schurende stem is zonder twijfel de kleurrijkste en meest kosmopolitische rocker die Vlaanderen ooit heeft voortgebracht. Arno, *né* Hintjens, scheidt er behagen in de luisteraar op het verkeerde been te zetten. Tegelijk verstaat hij echter de kunst van de zelfrelativering. Hij ziet zichzelf eerder als *flopster* dan *popster*, is evenveel clown als zanger en laat zich afwisselend aanspreken als *Charlatan* en als *European Cowboy*.

Tijdens de vroege jaren zeventig liet de Oostendse Brusselaar voor het eerst van zich horen als zanger en harmonicaspeler bij bluesgeoriënteerde groepen als Freckleface en Tjens Couter. Geschiedenis zou hij pas schrijven tussen 1980 en '85 als voorman van het volstrekt unieke TC Matic, waarmee hij new wave versmolt met de funk-erfenis van James Brown, talloze binnen- en buitenlandse podia afschuimde en klassiekers schreef als 'O La la La' en 'Putain Putain'. Uit het laatstgenoemde onthouden we de onsterfelijke regels "*k hèn e klintje, moar 't schiet verre*".

ONNAVOLGBAAR IDIOOM

Arno is de archetypische Belg die vele talen spreekt – Engels, Frans, Oostends dialect – maar er geen enkele echt beheerst. Zijn onnavolgbare idioom, waarvoor hij zelf de term *Arnolais* bedacht, stond een internationale carrière overigens niet in de weg. Sinds de zanger onder zijn eigen naam opereert, heeft hij samengewerkt met gerenommeerde producers als Holger Czukay en John Parish, concerteerde hij zowel in Montréal als in Moskou, was hij te horen in de Vlaamse versie van Disneys *Toy Story*

DIRK STEENHAUT

werd in 1958 geboren in Aalst. Studeerde Engelse en Nederlandse literatuur aan de Vrije Universiteit Brussel. Maakte radioprogramma's voor de VRT en werkte ruim twintig jaar als cultuurredacteur bij de krant *De Morgen*. Tegenwoordig is hij als freelance muziekjournalist verbonden aan o.a. *Knack*, *Staalkaart* en *Cobra.be*.
Adres: Kerkwegstraat 61, 1700 Dilbeek.

en figureerde hij als acteur in verscheidene speelfilms. Tussendoor dook hij onder in bands als Charles & Les Lulus, The Subrovnicks en The White Trash European Blues Connection.

Arno maakt er geen geheim van dat hij twee linkerhanden heeft. "Het enige dat ik echt kan, is muziek maken", vertelt hij. "Méér heb ik ook niet nodig om gelukkig te zijn. Muziek is voor mij de ultieme vluchtheuvel; iets dat me toelaat mijn zorgen te vergeten. Dank zij de weg die ik heb gekozen, mag ik een voyeur zijn. Ik ben niet zo'n autobiograaf, ik voel me beter als observator. Ik absorbeer de dingen die ik zie en spuw ze later weer uit. Maar ik maak mijn leven zélf. Ik hoef dus in geen enkele optocht mee te lopen. En doordat ik al ruim veertig jaar muziek maak, ben ik met alle valkuilen vertrouwd. Angst om ooit mijn platencontract te verliezen, heb ik niet meer. Ik weet nu dat ik muziek zal blijven maken tot ik doodga."

Arno's teksten zijn het resultaat van *écriture automatique*: ze komen eruit in één spontane gulp. Denk je er te veel bij na, dan dreig je geforceerd te klinken, vindt hij. "De meeste nummers die ik opneem, zijn na twee jaar trouwens al ingrijpend veranderd. Je liedjes gaan op reis en als artiest reis je mee. Schrijvers, schilders, cineasten, ze maken iets en kunnen er achteraf niks meer aan veranderen. Songs daarentegen zijn kneedbaar: ze blijven zich ontwikkelen."

Jukeboxen zijn voor Arno's muzikale opvoeding van onschatbaar belang geweest. "Tijdens de jaren zestig stond ik als kleine jongen altijd gefascineerd te kijken naar dat verlichte glas en naar de platen die rondjes draaiden. Je had categorieën als 'rock', 'slow', 'chachacha', 'rumba'... Misschien dat ik daardoor nu zo'n brede muzikale smaak heb?"

Arno in de Noordzee, foto voor het album *Water* (1994) van Arno and the Subrovniks, © Danny Willems.

Vader Hintjens diende tijdens de tweede wereldoorlog bij de RAF en bracht zo de Engelstalige muziekcultuur de huiskamer binnen. “Ik ken nog altijd alle liedjes van Vera Lynn. Moeder was dan weer zot van Mistinguett. Al die dingen hebben mij getekend. En ik ben natuurlijk opgegroeid in een havenstad. In Oostende legden dagelijks twaalf pakketboten aan, die de hele wereld meebrachten. Plus: veel importplaten uit Engeland en de VS.”

Ook al woont Arno al jaren in Brussel, de koningin der badsteden blijft hem aantrekken als een magneet. “De Noordzee is de enige zee ter wereld die iedere dag van kleur, geur en geluid verandert. In de herfst en de winter is ze het schoonst. Je ziet het ook aan de schilderijen van Spilliaert, Ensor en Permeke: dat licht, die schittering... Mijn nummers zijn een beetje zoals het water van de Noordzee. Ze klinken geen twee dagen na elkaar hetzelfde.”

ALTIJD WEER DE BLUES

De *Bathroom Singer* beschouwt al zijn platen, ruim dertig stuks inmiddels, als snapshots: ze geven precies aan wie hij was op het moment dat hij ze opnam. “Wanneer ik nu naar *Ratata* luister, zie ik een periode voor mij waarin ik de wereld dagelijks bekeek door een waas van alcohol. Vroeger nam ik *dope*, omdat het in de mode was

en iedereen in mijn omgeving het deed. Maar ik heb snel ingezien dat je geen drugs nodig hebt om goed werk af te leveren. Drinken doe ik wél nog graag, zij het nooit thuis. Ik ben een sociale drinker, haha.” Toch wist hij tijdens zijn carrière extreme excessen altijd te vermijden. “Gelukkig kreeg ik pas bekendheid toen ik al wat ouder was. Succes is een val: zodra je het naar je kop laat stijgen, wordt het gevaarlijk.”

Respect heeft Arno dus vooral voor gewone mensen “met kloten aan hun lijf”. Voor slecht voorbereide interviewers en *talk show hosts* op tv kan hij daarentegen een gesel zijn, want net als Serge Gainsbourg komt hij soms over als een ongeleid projectiel. “Pff, in deze business wordt veel komedie gespeeld. Maar ik ben geen *product*, versta je?”

Arno geeft toe dat de exuberante zanger die we kennen van het podium in zijn binnenste een vrij schuchtere kerel is. Vandaar een song als ‘Dancing Inside My Head’: in de wereld van de fantasie vallen alle remmingen weg die je in het ware leven wél parten spelen. “Het verklaart waarom ik muzikant ben. *In de fond* is muziek een therapie voor mij. Waartegen? Tegen alle bullshit die ons omringt. Ik ben gewoon mijn eigen psychiater.”

Tijdens zijn lange carrière heeft Arno een veelheid van stijlen naar zijn hand gezet. Maar wat hij ook aanpakt, het klinkt altijd als blues. Dat merk je ook aan zijn vertolkingen van andermans werk. “Ik doe alles tegen mijn eigen tempo en dat is altijd trager dan het origineel. Tja, de blues, dat zijn mijn roots, hé? Ik heb het genre leren kennen via The Rolling Stones. Maar wie op zoek gaat naar de bron, ontdekt doorgaans dingen die nóg beter zijn: Willie Dixon, Fred McDowell, Howlin’ Wolf, Sonny Boy Williamson... Toch ben ik net zo goed een bewonderaar van André Hazes. Blues uit de Jordaan, zeg maar.”

“Ik ben nogal schizofreen: ik luister naar alle soorten muziek. Modes volgen heb ik nooit gedaan. In mijn collectie vind je niet alleen Captain Beefheart, maar ook Abba, Dean Martin en Franse chansons. Een goeie song is een goeie song.”

Behalve met popstandards van David Bowie en Nina Simone of chansons van Jacques Brel en Claude Nougaro, flirt Arno ook regelmatig met variété. Met TC Matic nam hij ‘Viva Boema’ op en zijn vertolking van Salvatore Adamo’s ‘Les filles du bord de mer’ kan tijdens ieder optreden nog altijd op algemene bijval rekenen.

De zanger blijft nieuwsgierig naar wat er zal gebeuren wanneer hij twee muzikale werelden met elkaar laat botsen. “Ik heb het geluk dat ik een paar klassiekers heb geschreven die zich moeiteloos laten herkneden. Het zijn nummers die het publiek avond na avond wil horen, maar om het voor mezelf interessant te houden, plak ik er af en toe een nieuw behangselkje tegenaan.” Zo speelde Arno het repertoire van TC Matic ooit met een fanfare, ging hij aan de slag met Afrikaanse muzikanten uit de Brusselse Matongéwijk en gaf hij zijn songs een exotische facelift met een groep die

voornamelijk uit Turken en Marokkanen bestond. “In de muziek kun je alle dagen je grenzen verleggen. Dat geeft mij een enorme kick.”

VAN NATURE EEN EENZAAT

Artiesten die illusies verkopen, vindt hij wel oké. Want muziek, dat is een lach en een traan. De mensen kopen een plaat om in een bepaalde sfeer te komen en gaan naar een concert om de dagelijkse sleur te vergeten. “Rock, jazz, funk, house: allemaal één pot nat, allemaal entertainment. Maar muzikanten die zich als zakenlui gedragen of over hun eigen problemen leuterden, interesseren me geen *zak*. Als ik een liedje schrijf, word ik een spiegel. De mensen kopen herkenbaarheid.”

Veel van zijn songs zijn opgevat als vrouwenportretten, al gaan het poëtische en het prozaïsche, het ontroerende en het banale bij Arno altijd hand in hand. In ‘Les Yeux de ma mère’ zingt hij: “*C’est elle qui sait que mes pieds puent / C’est elle qui sait comment j’suis nu / Mais quand je suis malade / Elle est la reine du suppositoire.*”

Maar de *mamsels* en de *madams* mogen in zijn werk dan een centrale rol spelen, ze belichamen voor de artiest zowel het paradijs als de ondergang. “Eigenlijk zijn mannen het zwakke geslacht”, legt hij uit. “Dat merk je vooral tijdens oorlogen. Vrouwen zijn niet zo kleinzerig als mannen: ze gaan veel moediger om met ziekte en pijn. Misschien omdat ze ook al negen maanden *een kleine* dragen?”

Aan humor is er in het oeuvre van Arno geen gebrek. Maar tegelijk zit er een zekere graad van duisternis in. De levenscyclus die hij in één van zijn liedjes samenvat als “*Have kids / Get bored / Get fat / Split up*” beschouwt hij bijvoorbeeld als zijn grootste nachtmerrie. “Zo’n bestaan zou ik zelf niet kunnen leiden. Alleen: soms moet je door de hel gaan om de hemel te zien. Ooit voelde ik het begin van wat ik in ‘From Zero to Hero’ beschrijf en ik wist meteen: dat is niks voor mij.”

In zijn songs schetst hij zichzelf afwisselend als een ‘Lonesome Zorro’ en een ‘Solo Gigolo’. Want Arno is in de eerste plaats een individualist, die liever aan de zijlijn staat dan te participeren. “Ik ben van nature een eenzaat. Eén van de dingen waar ik goed in ben, is alleen zijn. Ik woon graag op mezelf en ga altijd in mijn eentje op stap. Ik wil vooral geen schaaap in de kudde zijn.”

LEVEN IN EEN SMELTKROES

Arno is niet het type artiest dat met slimme slogans of verhelderende politieke boodschappen goochelt. Het feit dat op zijn platen vaak exotische muziekinstrumenten te horen zijn, is al een statement op zich.

“Het is simpel. Mochten er in Brussel geen Marokkanen hebben gewoond, dan had ik nooit koeskoes geproefd. En toevallig ben ik dól op koeskoes. Ik wil niet alle dagen

Arno bij Tour & Taxis in Brussel, foto voor het album *Jus de Box* (2007), © Danny Willems.

stoemp mé karoten en sausissen op mijn bord, hé? Ik heb ook veel opgestoken van Arabische muziek. Ik woon in een straat waar verschillende nationaliteiten en culturen elkaar kruisen en voor mij is dat een enorme rijkdom. De mensen met wie ik omga als ik in, pakweg, Poperinge kom, verrijken me niet. Maar als de dochter van mijn Marokkaanse buurman trouwt en er wordt vier dagen lang gefeest en gezongen – dat is ongelooflijk. Dat lekkere eten, die gastvrijheid... Je waant je in Marrakesh, maar het gebeurt gewoon naast je deur. Je hoeft niet eens op reis om het allemaal mee te maken.”

“Wanneer ik in Barbès loop, een migrantenwijk in Parijs, ervaar ik dat als een feest van geuren, kleuren, klanken en smaken. Voor mij is dat de essentie van ons bestaan. We leven met onze zintuigen, toch? Mocht je uitsluitend omringd worden door volksenoten, dan werd je arm. Het schijnt dat Vlaanderen nu een land is. Met zes miljoen inwoners, ocharme. Da’s ongeveer de helft van een stad als New York. Hoeveel creativiteit spruit er uit zo’n smeltkroes niet voort? Zonder de Duitsers en de Britten die ik tijdens mijn jeugd in Oostende heb ontmoet, zouden we hier nu niet zitten te praten.”

“Ik geef toe: ik heb nog altijd dat voor Vlamingen zo typische underdoggevoel. Misschien omdat ik stotter. Wanneer mensen me vroeger naar mijn beroep vroegen en ik ‘rockmuzikant’ antwoordde, bekeken ze me alsof ik van Mars kwam. Maar tegenwoordig blijkt dat oké te zijn. De Fransen hebben me er tien jaar geleden zelfs om

geridderd. Goed, het is misschien een vorm van bevestiging, maar tegelijk vraag ik me af: waarom ik? Het is allemaal zo relatief: de ene keer ga je *up*, de andere keer *down*. Ik heb het allemaal al meegemaakt.”

Waarom hij sinds zijn cd *À la française* (1995) steeds vaker in het Frans zingt? Zijn populariteit in Frankrijk en Zwitserland is daar natuurlijk niet vreemd aan. Maar er is nog een andere reden, zegt hij. “Ik heb twee kinderen met een *française* en wie met de hond slaapt, krijgt zijn vlooiën. Ik schrijf gewoon anders over de dingen die ik ‘in het Frans’ meemaak. Terwijl, als ik een rocker bedenk in de traditie van The Faces of Dr Feelgood, weet ik meteen dat ik die in het Engels moet zingen. Want Fransen kunnen zulke muziek niet maken.”

TEGENDRAADSE VRIJBUITER

Eén van Arno's sleutelnummers heet ‘Vive ma liberté’. Het tekent hem ten voeten uit, als tegendraadse vrijbuiters. “Ik kom voortdurend types tegen, in de muziek en erbuiten, die me komen vertellen wat ik wel en niet hoor te doen. Uit principe doe ik dan precies het tegenovergestelde. Ze proberen je altijd te verneuken en daar moet je je tegen wapenen. Want iemand die zich blootgeeft, in kunst, in muziek, is kwetsbaar. Het is een dagelijks gevecht om jezelf te kunnen blijven.”

Arno heeft dan ook de pest aan alles wat zielloos en kunstmatig is. In zijn werk laat hij zich minachtend uit over rijke gulzigaards, betweters en lieden met “stofwebben in hun kop”. Hij ergert zich blauw aan nationalisme, corruptie, extreem rechts, bandeloze consumptiewoede, MTV, de verloedering van zijn stad, het storten van giftig afval, terrorisme in vakantieoordens, de teloorgang van het idealisme en damesbladen die hun lezeressen ongelukkig maken met schoonheidsidealen waar sowieso niemand aan kan beantwoorden.

Ook gezagsdragers moeten het op zijn cd's regelmatig ontgelden: “*De politiciers zin oan't diskuteren / Ut ulder valsche mond / Komt er niets dan stront*”, luidt het weinig vleienend in één van zijn liedjes. “Wanneer ik een *politieker* op tv zie, vraag ik me vaak af: hoe zou die zijn in bed? Draait hij daar ook zo rond de pot?”, meldt *le chanteur de charme* grijnzend.

Evenzeer verfoeit hij geïnstitutionaliseerde denksystemen. “*Aucune religion peut nous sauver*”, zingt hij ergens. En ook: “*Moi, j'aime dieu, mais je fais ce que je veux.*” Wél voelt Arno zich aangetrokken tot het boeddhisme. “Maar da's eerder een filosofie dan een godsdienst. Boeddha wordt niet echt aanbeden; je wordt niet verondersteld hem te volgen, want hij zit in jou. Je dient je eigen weg te volgen, bent enkel aan jezelf reenschap verschuldigd. Ach, iedereen kent toch vanzelf het verschil tussen goed en kwaad? Wie een beetje nadenkt en eerlijk is tegenover zichzelf, kan het best wel zonder God stellen.”

PODIUM BOVEN PLATEN

Arno mag dan al een flinke discografie bij elkaar hebben gespeeld, toch houdt hij staande dat hij uitsluitend platen maakt om te kunnen optreden, nooit omgekeerd. “Het is op het podium waar wat je gemaakt hebt ademt en evolueert. En de feedback van het publiek geeft altijd een dimensie méér.”

“Zelf ben ik een matige muzikant, dus omring ik mij, ter compensatie, met de besten uit het vak. Want Arno, dat ben ik niet alleen. Dat zijn ook de gasten die samen met mij in de studio zitten of ’s zomers de festivals afschuimen. Échte muzikanten, die niet zomaar hun ziel verkopen aan de eerste de beste. Zonder hen zou ik niet bestaan. Maar ik kan enkel werken met mensen met wie ik een vertrouwensrelatie heb. De vraag of ze technisch beslagen zijn, komt altijd op de tweede plaats. Ik functioneer het best in een familiale sfeer, vind het belangrijk dat ik niks moet *expliceren*. Muziek komt, per slot van rekening, voort uit het gevoel.”

“Ik ben impulsief in alles wat ik doe en draag er met plezier de consequenties van. *No regrets*. Want hoewel ik al lang onderweg ben, heb ik niet het gevoel dat ik op mijn stappen terugkeer. Ik ga telkens vooruit, langzaam maar zeker. Belangrijk is dat je weet wat je kunt en wat je níét kunt. Het heeft geen zin iets te proberen wat je niet voelt. Alles wel beschouwd heb ik *chance* gehad, ja. Ik ga op reis en word ervoor betaald, zie de wereld dank zij mijn muziek. Ik kan het dus niet vaak genoeg herhalen: ik ben met mijn gat in de boter gevallen.”

www.arno.be
